

נעשה ונשמע

וגם... מה עושים
בספירת העומר?

מה יוצא דופן?

חג הפסח

וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח הוּא לֵה', אֲשֶׁר פֶּסַח עַל בְּתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּמִצְרַיִם, בְּנִגְפוֹ אֶת מִצְרַיִם וְאֶת בְּתִינוֹ הִצִּיל
(שמות, פרק י"ב, פסוק כ"ז)

חג השבועות

שִׁבְעָה שָׁבָעַת תִּסְפֹּר לָךְ מִהַחֵל חֶרְמֶשׁ בִּקְמָה תַּחֵל לִסְפֹּר
שִׁבְעָה שָׁבָעוֹת: וַעֲשִׂיתָ חַג שָׁבָעוֹת לֵה' אֱלֹהֶיךָ מִסֹּת נִדְבַת יָדְךָ
אֲשֶׁר תִּתֵּן כְּאֲשֶׁר יִבְרָכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ (דברים טז, ט-י)

חג הסוכות

בְּסֻכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאֲזָרַח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ
בְּסֻכּוֹת: לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בְּסֻכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם
(ויקרא כג, מב-מג)

חג הפסח

נס שהיה: אֲשֶׁר פָּסַח עַל בְּתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם

חג הסוכות

נס שהיה: כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם

חג השבועות?

סיכום של הימים שקדמו לו: שִׁבְעָה שָׁבָעַת תִּסְפָּר לָךְ... וְעָשִׂיתָ חֵג שָׁבָעוֹת

מהו חג השבועות?

שאלה
לדיון

האם התורה ניתנה בחג השבועות?

בתורה מופיע רק החודש:

בחדש השלישי, לצאת בני-ישראל מארץ מצרים, ביום הזה, באו מדבר סיני

מחלוקת תנאים מהו התאריך המדויק:

דתניא (כתוב בברייתא): בששה בחודש ניתנה תורה לישראל, רבי יוסי אומר בשבעה בו (יומא, ד, ב).

כי התורה צריכה להיות חדשה אצל האדם בכל יום כאלו היום קבלה מהר סיני ומה שלא נזכר בתורה בפרוש כי יום זה הוא מתן תורה...שעל מתן תורה לא רצה ה' להגביל יום ידוע לפי שצריך האדם שיהיה דומה לו בכל יום ויום מכל ימות השנה כאלו באותו יום קבלה מהר סיני (כלי יקר)

ההכנה בימי ספירת העומר

לפי שְׁכַל עֶקֶרן שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ אֵלָּא הַתּוֹרָה... נִצְטוּיֵנוּ לְמִנּוֹת
מִמַּחֲרַת יוֹם טוֹב שֶׁל פֶּסַח עַד יוֹם נְתִינַת הַתּוֹרָה, לְהִרְאוֹת בְּנִפְשָׁנוּ
הַחֶפֶץ הַגָּדוֹל אֶל הַיּוֹם הַנִּכְבָּד הַנִּכְסָף לְלַבֵּנוּ, כְּעֶבֶד יִשְׂאָף צֵל,
וַיִּמְנָה תָּמִיד מִתִּי יְבוֹא הָעֵת הַנִּכְסָף אֵלָיו שִׁיְצֵא לְחֵרוֹת
(סֵפֶר הַחִינוּךְ, מִצְוֵה שׁוֹ).

מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת, כְּבָר חֲגוּתָם אֶת חַג חֵרוּתְכֶם. כְּבָר זְכֻרָתָם לִפְנֵי
ה' אֶת הָעֲצָמָאוֹת שִׁזְכִּיתֶם בָּהֶּ 'בַּשַּׁבָּתְכֶם בְּאַרְצְכֶם וּבְאֶכְלֶכֶם מִלֶּחֶם
הָאָרֶץ' נִמְצָא שֶׁכְּבָר הִגַּעְתֶּם אֶל הַחֵרוֹת וְאֵל רֹחַת הָעֲצָמָאוֹת,
הַמְּהוּיִם בְּדֶרֶךְ כָּל אֶת מִטְרַת כָּל הַשְּׂאִיפּוֹת הַלְאָמִיּוֹת.
וְאֵלֶּי אַתֶּם - תִּרְאוּ עֲצָמְכֶם רַק בִּירָאשִׁית יַעֲוִדְכֶם הַלְאָמִי. תַּחֲלוּ
עֲתָה לְמִנּוֹת לְקִרְאָת הַשָּׁגַת מִטְרָה אַחֲרָת.
(הֵרֵב שִׁמְשׁוֹן רִפְאֵל הִירֶשׁ, וִיקְרָא, כֵּג).

אבלות בספירת העומר

אָמרו: שְׁנִים עָשָׂר אֶלֶף זוגִים תִּלְמִידִים הָיוּ לוֹ
לְרַבִּי עֲקִיבָא מִגִּבְתַּת עַד אֲנְטִיפֹרֶס וְכָלֵן מֵתוּ
בְּפֶרֶק אֶחָד, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נָהֲגוּ כְבוֹד זֶה בָּזָה. וְהָיָה
הָעוֹלָם שָׁמָּה, עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָא אֶצֶל רַבּוּתֵינוּ
שֶׁבְדָּרוֹם וּשְׁנָאָה (לְמַדָּה) לָהֶם, רַבִּי מֵאִיר, רַבִּי
יְהוּדָה, רַבִּי יוֹסִי, רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן
שָׁמוּעַ, וְהֵם הֵם הָעֲמִידוֹת הַזֵּה אוֹתָהּ שָׁעָה. תִּנָּא
כָּלֶם מֵתוּ מִפֶּסַח עַד עֶצְרַת. אָמַר רַב חֲמָא בַר
אֲבָא וְאִיתִימָא ר' חֲזִיא בַר אֲבִין כָּלֶם מֵתוּ מִיָּתָה
רָעָה מֵאִי הִיא: אָמַר רַב נַחֲמָן אֲסַכְרָה.
(יבמות, סב, ב)

בַּיָּמִים שֶׁבִּין פֶּסַח לְשָׁבוּעוֹת, תִּקּוּפָה הַמְקֻדָּשֶׁת מַעַל לְכָל
לְהַעֲלֹאת עֹרְכָה וּכְבוֹדָה שֶׁל הַתּוֹרָה, מִתּוֹ לִפְנִים כִּמְעַט כָּל
חֲכָמֵי הַתּוֹרָה שֶׁבַּדּוֹר, כָּלֵם תִּלְמִידָיו שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא, 'מִפְּנֵי
שֶׁלֹא נִהְגּוּ כְבוֹד זֶה לָזֶה' אוֹ 'שֶׁהִיטָה עֵינֵיהֶם צָרָה אֵלּוֹ
בְּאֵלּוֹ'.

הָיוּ אוֹמְרִים, בְּזִלְזָלִים בְּנוֹשְׂאֵי הַתּוֹרָה הֵם זֹלְזִלּוֹ בְּכְבוֹד
הַתּוֹרָה וּבְאַהֲבַת הַתּוֹרָה. הַתְּרוּקְנָה הַתִּקּוּפָה מְגֻדּוּלֵי תּוֹרָה
וְעַמּוּדִיהָ, עַד שֶׁהָעַמִּיד רַבִּי עֲקִיבָא תִּלְמִידִים חֲדָשִׁים
שֶׁהִפְרִיחוּ אֶת שְׂמֵמַת הַתּוֹרָה.

...הַמְּאָרְעוֹת הֵלְלוּ נִתְּנוּ לִימֵי הַסְּפִירָה צְבִיוֹן שֶׁל אֲבֵל
צְבוּרִי, לְמַעַן יֵדְעוּ כָּל דּוֹרוֹת יִשְׂרָאֵל נוֹשְׂאֵי הַתּוֹרָה לְהוֹקִיר
בְּלֵב וְנֶפֶשׁ רַק אֶת הָעֹרְכִים הָרוֹחֲנִים שֶׁקִּבְּלוּ מֵאֲבוֹתֵיהֶם
לְהוֹרִישׁ לְבִנֵּיהֶם אַחֲרֵיהֶם, לְכַבֵּד וּלְאַהֲבַת כָּל מִי שִׁיעוּד
זֶה הוּא מוֹקֵד חַיּוֹ, לְשִׁמּוֹחַ בְּרַבּוּי קֹהֵל הַחֲבָרִים הַנֶּאֱמָנִים
לְתַעוּדָתָם מִבְּלִי לְהַחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמָם

(הרב שמשון רפאל הירש, חורב, פרק כט)

"וַיִּקַּח [משה] סֵפֶר הַבְּרִית וַיִּקְרָא בְּאָזְנוֹ הָעָם. וַיֹּאמְרוּ:
 כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע"
 (שמות כד, ז).

דרש ר' סימאי: בשעה שהקדימו ישראל "נעשה"
 ל"נשמע" באו ששים ריבוא של מלאכי השרת לכל
 אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים. אחד כנגד
 "נעשה" ואחד כנגד "נשמע"
 (שבת פח, א)

מה פירוש 'נשמע'?

רגע
 חושבים:

שומע!

נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע.

נַעֲשֶׂה לְתַכְלִית שְׁנִשְׁמָע בְּקוֹלוֹ, כַּעֲבָדִים הַמְשַׁמְּשִׁים אֶת הָרֵב שְׁלֹא עַל מַנָּת לְקַבֵּל פָּרֶס (ע"פ אבות א, ג), כְּעֵינֵן "עֲשֵׂי דְבָרוֹ לְשִׁמְעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ" תהלים קג, כ). (ספורנו).

נעשה ונבין

(גישתו של ר' יצחק עראמה בעל 'עקדת יצחק'). אחת ההוראות של המילה "לשמע" בלשון המקרא היא להבין, כמו בדברי ה' בסיפור מגדל בבל: "הָבָה נִרְדָּה וְנִבְנֶה שָׁם שָׁפְתָם אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שְׁפַת רֵעֵהוּ" (בראשית יא, ז). לפי הסבר זה, בהקדימם "נעשה" ל"נשמע" נתנו בני ישראל ביטוי לאמת פילוסופית עמוקה. יש דברים שאנו יכולים להבין רק באמצעות עשייה. אפשר להבין מנהיגות רק כשמנהיגים. אפשר להבין מה פירוש לחבר ספר רק כאשר כותבים ספר. אפשר להבין מוזיקה רק בהאזנה לה. כל הדברים הללו, גם אם נקרא ספרי לימוד עליהם עדיין לא נבינם באמת. כזאת היא גם האמונה. אפשר להבין את תורת ישראל באמת רק כאשר חיים על פי מצוותיה. אי אפשר להבין דת מבחוץ. עשייה מובילה להבנה

(הרב יונתן זקס, שיג ושיח)

לעשות ואז להבין!

כיצד לדעתך ניתן לבצע הוראות בלי להבין
קודם את הסיבות שעומדות מאחוריהן?

האם אתה מכיר דוגמאות למצבים בהם
מקיימים הוראות בצורה כזו?

מה בתכנית?

בימי ספירת העומר נלמד על כמה מעקרונות המוסר היהודי.

נעמיד למבחן מוסכמות והבנות-יסוד ונלמד יחד את הוראות התורה.

האם העניים הם אוכלי-חינם?

האם יש הבדל בין גניבת עיפרון מהמשרד לבין הונאה בשווי מיליוני שקלים?

השאלתי לחבר עט. הזכרתי לו כי בשבוע שעבר כאשר אני ביקשתי ממנו עט הוא סירב. האם נהגתי כשורה?

על זאת ועוד... בשבועות הקרובים

בין הפרקים

משנה מפרקי אבות

מנהג ישראל ללמוד בחודשי הקיץ פרקי אבות. בכל שבוע נלמד משנה אחת הקשורה לנושא הנלמד

בין הפרקים

משנה מפרקי אבות

מנהג ישראל ללמוד בחודשי הקיץ פרקי אבות בכל שבוע נלמד משנה אחת הקשורה לנושא הנלמד

וְנוֹהֲגִין בְּאַשְׁכְּנֵי לֹמֵר פְּרָקִי אָבוֹת בַּמִּנְחָה, וְכ"כ רַב עֲמָרָם. וּבִסְפָּרֵד אֹמְרִים אוֹתָם בַּשַּׁחֲרִית. (טור אורח חיים, סימן רצ"ב)

מזג האויר:

לאחר החורף הארוך והקודר, הכל מתחיל ללבלב. הצמחייה חוזרת ומתכסה בצבעים מרהיבים והעולם כולו הופך פורח ושמח. ימים נחמדים אלו טומנים בחובם גם סיכון לא קטן. החשק הגדול לצאת ולטייל, לחוות את האביב המתחדש וליהנות מכל מה שקורה בחוץ, עלול להסיט את האדם מהתבוננות בחייו ובשאיפותיו.

הכנה לחג השבועות:

הימים שבין פסח לעצרת משמשים גם כימי הכנה לחג מתן תורה. 'דרך ארץ קדמה לתורה' ועל כל יהודי החפץ לקבל את התורה כראוי, להכין את עצמו גם במימד האיש. זו ההזדמנות לכל החפץ בכך לרומם את מידותיו ולהפוך להיות אדם ראוי ואיכותי יותר. פרקי המוסר שכתבו רבותינו סוללים את הדרך לבניה עצמית ולרוממות אישית.

ימי ספירת העומר

ימים אלו הינם ימי-דין מתוחים. זו התקופה בה אנו נוהגים אבלות על פטירתם של שנים-עשר-אלף הזוגות, תלמידי רבי עקיבא, שנהרגו במגיפה בשל פגם במידותיהם. ימים אלו מאופיינים בפתיחות-לב ורצון לשמוע מוסר ואורחות חיים, על מנת להימנע מתוצאות טרגיות כמו אלו שבאו על תלמידי רבי עקיבא.

קודקו כבה

